

Nová lokalita z mladší doby kamenné v Napajedlech

/ New Neolithic site at Napajedla

---

*Jaroslav Bartík, Adam Fojtík,
Miroslav Popelka*

Abstract:

A part of a newly discovered Neolithic settlement was examined in 2019 during a rescue archaeological excavation. In total six dug out features were studied. These are consistent with standard structures found in the settlements of Neolithic Age. Based on the pottery analysis, it is possible to date the settlement to the upper stage of the Linear Band Pottery culture (LBK II). The objective of this contribution is to expand so far rare documentation base of the region, which would, in the future, allow reconstruction of Neolithic settlement in the middle part of the Morava river region with more accuracy.

Keywords:

Neolithic, Linear Band Pottery culture, settlement, rescue excavation

1. Úvod

V letních měsících roku 2019 byl pracovníky ÚAPP Brno, v.v.i., proveden rozsahem menší záchranný archeologický výzkum na katastru města Napajedla. Realizace výzkumu byla vyvolána stavbou nového rodinného domu. V průběhu mechanizované skrývky byla zachycena část doposud neznámého pravěkého sídliště, v jehož rámci bylo prozkoumáno celkem šest zahloubených objektů. Na základě analýzy archeologického materiálu získaného z výplní čtyř objektů, je lokalita datována do mladší doby kamenné, respektive do období mladšího stupně kultury s lineární keramikou. Cílem příspěvku je zpřístupnit elementární data týkající se nálezových situací a získaného materiálu, která obohatí dosavadní pramennou základnu v oblasti výzkumu neolitického osídlení JV Moravy.

2. Poloha lokality

Záchranný archeologický výzkum proběhl na parcele č. 1460/60, která se nachází na ulici Husova v SV části intravilánu města (obr. 1). Před zahájením výzkumu se jednalo o nezastavěný pozemek ve stávající zástavbě. Nově objevená archeologická lokalita leží v Napajedelské bráně, která jako významný komunikační koridor sehrála důležitou úlohu už v mladém paleolitu (ŠKRDLA 2005). Z hlediska charakteru terénu se jedná o mírný severozápadně orientovaný svah na levém břehu řeky Moravy, od jejíhož současného toku je vzdálena cca 425 m. Nadmořská výška se na zkoumané ploše pohybuje okolo 200 m. Z okolní terénní konfigurace vyplývá, že zdejší sídliště mohlo mít také vazbu na zaniklou lokální vodoteč, jejíž relikty byly zachyceny v roce 2016 při výzkumu raně středověkého sídliště (FOJTÍK – POPELKA 2016; 2017). Původní koryto zmíněné vodoteče lze v náznacích pozorovat cca 170 m jihozápadním směrem od zájmové lokality (obr. 1). Přibližný střed zkoumané plochy lze vztáhnout ke koordinátám 49,1813319° N; 17,5234983° E (WGS 84).

Z geomorfologického hlediska se sídliště rozprostírá na rozhraní Středomoravské nivy, již lze charakterizovat jako širokou náplavovou rovinu podél řeky Moravy, která je tvořena čtvrtohorními sedimenty (šterkopísková souvrství, písčité hlíny a písky) a Napajedelské pahorkatiny. Tu lze charakterizovat jako členité území složené zejména z flyšových komplexů vsetínských vrstev s převahou jílovců zlínského souvrství račanské jednotky magurského příkrovu (DEMEK – MACKOVČIN eds. 2006, 317, 423).

Mapové podklady uvádějí v prostoru výzkumu geologické podloží tvořené kvartérními sprašovými hlínami,¹ na kterých se vyvinula modální hnědozem² a jejichž pů-

Obr. 1: Napajedla – Husova ulice. Lokalizace záchranného archeologického výzkumu.

Obr. 2: Plocha záchranného výzkumu s polohou jednotlivých zahloubených objektů.

vodní vegetační pokryv v okolí vodotečí tvořily zpravidla doubravy a dubohabrové lesy (JANDÁK – PRAX – POKORNÝ 2007, 103). Z terénní situace však vyplývá, že podloží zde má spíše jílový charakter (obr. 3, 4), který také do značné míry udával vlastnosti výplní zahloubených objektů.

3. Metodika výzkumu

Začátek archeologického výzkumu byl spjat s prvotním dohledem při mechanizované skrývce ornice, přičemž archeologicky pozitivní situace byly zachyceny hned prvního dne. Následně bylo přistoupeno k začišťení půdorysů v ploše identifikovaných objektů a k exkavaci jejich prvních polovin. Získané profily byly fotograficky, kresebně a popisně zdokumentovány (obr. 3, 4). Následně byly profily objektů geodeticky zaměřeny. Ze získaných hodnot byl vytvořen celkový plán výzkumu (obr. 2). Z časových důvodů nebylo možné druhé poloviny některých objektů (K500, K501, K502) prozkoumat standardním způsobem. Za účelem získání archeologického materiálu byla k jejich exkavaci použita stavební mechanizace, pomocí které byla výplň objektu vyzvednuta jako jeden blok a posléze překopána.

4. Nálezová situace

Při záchranném archeologickém výzkumu byla na výše popsané ploše zachycena část pravěkého sídliště, v rámci které se podařilo prozkoumat a zdokumentovat šest zahloubených objektů. Nadložní vrstvy zde tvořila zatrávněná ornice, která i s podorničím dosahovala mocnosti 30–40 cm. Na rozdíl od některých jiných neolitických sídlišť v okolí se na zájmové lokalitě nepodařilo identifikovat relikty kulturní vrstvy. Vzhledem k omezené ploše výzkumu není prozatím možné odhadnout celkový rozsah osídlení a jeho vnitřní struktury či vývoj. Objekty byly ve zkoumané ploše rozmístěny nahodile bez rozpoznatelných prostorových souvislostí. Pouze u objektů 501–504 lze konstatovat fakt, že se nacházejí, s ohledem na vzájemnou blízkost, v určitém uskupení.

Prozkoumané objekty lze dle jejich tvaru a velikosti rozdělit do tří základních skupin. První je tvořena rozměrnějšími zahloubeninami oválného či kruhového půdorysu, se kterými je možné ztotožnit objekty K500 a K501. Jedná se o objekty, jejichž delší strany přesahují dva metry, a které lze obecně označit jako sídlištní jámy bez bližší interpretace. Jejich tvar a rozměry však nevylučují jejich hospodářskou či exploatační funkci.

Druhou skupinu zastupují menší jámy oválného či kruhového půdorysu reprezentované objekty K502 a K504. Také tyto objekty, jejichž delší osa nepřesahuje jeden metr, lze obecně označit za sídlištní jámy s nejednoznačnou funkční interpretací. Na základě pořízených profilů je však možné uvažovat například o skladovací funkci.

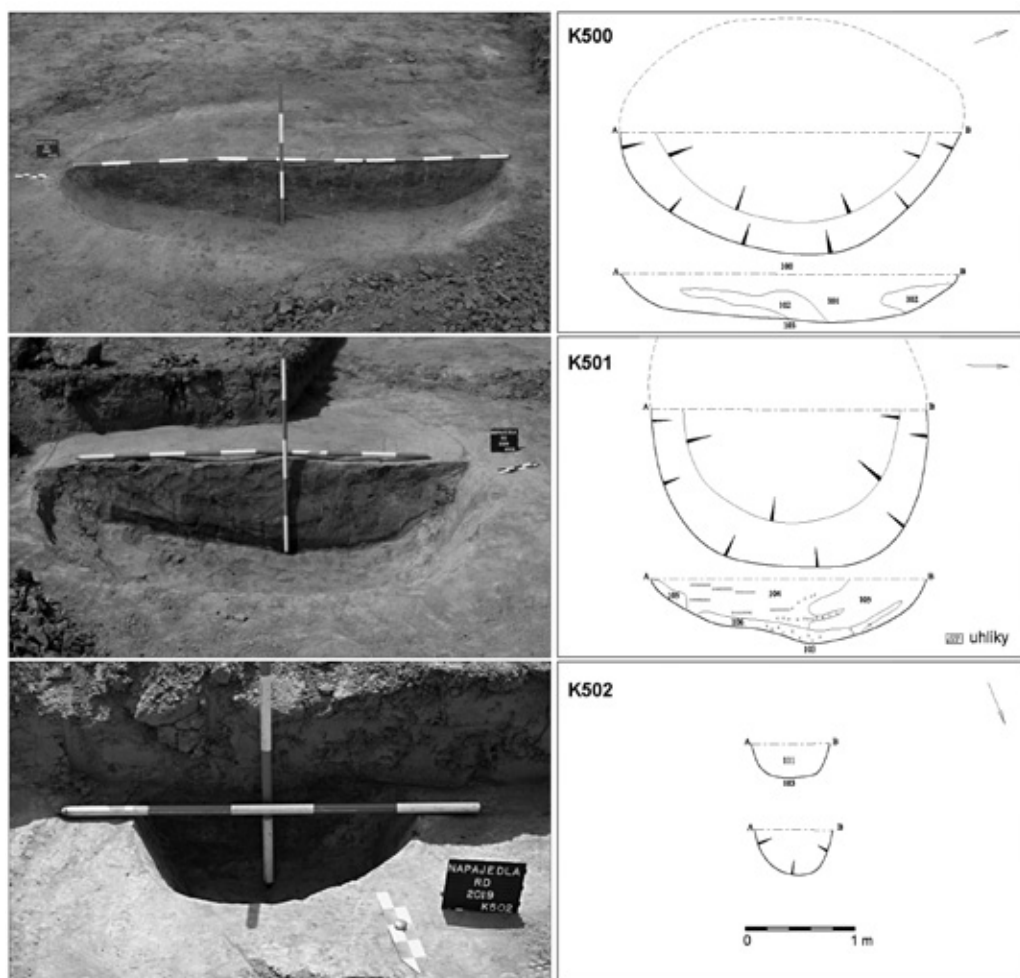
Do třetí skupiny byly zařazeny malé objekty s kruhovým půdorysem a hrobitým/mísovitým (kůlové jámy; objekt K505), či plochým (sloupové jámy; objekt K503 – pravděpodobně její báze) dnem, které jsou všeobecně považovány za relikty nadzemních konstrukcí.

Přehled zdokumentovaných objektů:

- Objekt K500 – jde o oválný objekt, jehož delší osa dosahovala délky cca 300 cm a kratší 160 cm. Maximální hloubka činila 45 cm. Orientace objektu byla v ose S–J. Stěny jámy byly šikmé, mírně prohnuté a jeho dno téměř rovné. Převáž-

ná část objektu byla vyplněna světle hnědou ulehlou zeminou (kontext 101), která obsahovala zlomky keramiky a drobná zrnka mazanice. Hlavní část nálezů pochází ze svrchních 20 cm. Další uložení představovaly jílové lavice (kontext 102), které patrně vznikly splavením stěn objektu (obr. 3).

- Objekt K501 – půdorys objektu je nepravidelně kruhový, přičemž jeho průměr se pohybuje okolo 240 cm. Maximální hloubka dosahovala 50 cm. Jeho stěny byly šikmé, mírně prohnuté, jeho dno pak nepravidelně mísovitě. Hlavní část výplně objektu tvořila světle hnědá, silně ulehlá uložení (kontext 104), která jako jediná obsahovala artefakty (fragmenty keramiky, mazanice a štípanou kamennou industrii). Její součástí bylo také několik uhlíkatých čoček, které by ukazovaly na postupné zaplňování objektu. V severní a jižní části profilu se podařilo determinovat objemově výraznou uložení, tvořenou žlutohnědou ulehlou zeminou (kontext 105), která patrně vznikla splavením stěn objektu. Na bázi spočívala uložení (kontext 106) tvořená černou ulehlou zeminou promísenou takřka souvislou vrstvou uhlíků (obr. 3).

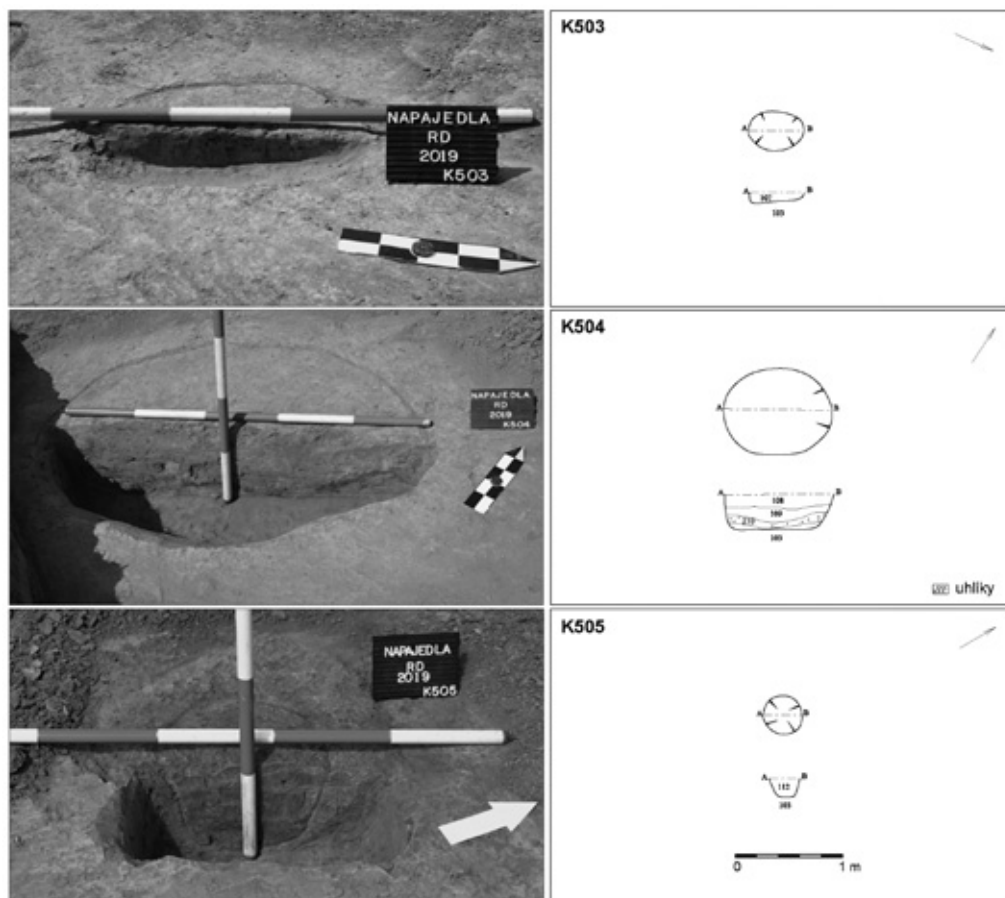

Obr. 3: Kresebná a fotografická dokumentace zkoumaných objektů (K500 – K502).

• Objekt K502 – půdorys objektu byl oválný, kdy delší strana dosahovala délky cca 100 cm. Stěny objektu lze charakterizovat jako šikmé a mírně prohnuté. Dno objektu bylo téměř rovné (obr. 3). Výplň objektu (kontext 111) tvořila černohnědá ulehlá zemina bez archeologických nálezů.

• Objekt K503 – šlo o menší oválný objekt, jehož delší osa dosahovala 50 cm a hloubka jen 10 cm. Nelze však vyloučit, že před skrývkou byla hloubka jámy původně o několik centimetrů větší. Stěny jámy byly téměř kolmé, dno ploché a mírně šikmé (obr. 3). Výplň byla tvořena šedožlutou ulehlou zeminou (kontext 107), z níž byly získány ojedinělé zlomky keramiky.

• Objekt K504 – půdorys objektu se jevil jako oválný, jeho delší osa dosahovala délky 100 cm a jeho hloubka téměř 30 cm. Orientace odpovídá ose SV–JZ. Stěny objektu byly mírně šikmé až svislé, zatímco dno bylo téměř rovné. Svrchní část objektu byla vyplněna šedožlutou ulehlou zeminou bez nálezů (kontext 108). Pod ní spočívala žlutá jílová lavice (kontext 109), která překrývala spodní uloženinu na bázi jámy (kontext 110), tvořenou černou, slabě ulehlou půdou výrazně promísenou rozpadavými uhlíky. Vyjma nich uloženina obsahovala také zlomky keramiky, mazanice

Obr. 4: Kresebná a fotografická dokumentace zkoumaných objektů (K503 – K505). |

a štípanou kamennou industrií.

- Objekt K505 – jedná se o drobný objekt s kruhovým půdorysem o průměru 30 cm. Stěny jámy byly mírně šikmé a její dno mírně mísovité. Maximální hloubka činila 12 cm. Výplň sestávala z homogenní šedožluté uhlé zeminy (kontext 112), která neobsahovala žádné nálezy.

5. Archeologický materiál

Při záchranném archeologickém výzkumu v Napajedlech byla získána kolekce archeologického materiálu čítající 93 nálezů o hmotnosti necelého 1,5 kg. Z hlediska plošné distribuce pochází materiál ze čtyř z celkových šesti objektů, přičemž můžeme pozorovat jasnou závislost mezi množstvím nálezů a velikostí objektu. Zde platí, že čím větší objekt byl, tím více nálezů bylo v jeho výplni nalezeno (tab. 1). Jak bylo už výše zmíněno, ve dvou případech neobsahoval objekt žádný datovatelný materiál. S ohledem na skutečnost, že v okolí zkoumané plochy se nepodařilo získat artefakty z jiné doby, budou s největší pravděpodobností i tyto objekty souviset s neolitickým osídlením lokality. Mezi nálezy se podařilo identifikovat pouze tři skupiny běžně se vyskytujících typů artefaktů, a to fragmenty keramických nádob, hrudky mazanice a štípanou kamennou industrií (tab. 1).

Tab. 1: Základní sumarizace objektů, jejich chronologie včetně množství získaných archeologických nálezů.

č. objektu	druh objektu	datace	keramika (ks/g)	mazanice (ks/g)	šl (ks/g)	Σ
K500	větší sídlištní jáma	LnK II	14/199	8/69	-	22/268
K501	větší sídlištní jáma	LnK IIb	22/811	35/346	2/6	59/1163
K502	menší sídlištní jáma	?	-	-	-	0/0
K503	báze sloupové jámy	LnK IIb	8/23	-	-	8/23
K504	menší sídlištní jáma	LnK II	2/21	1/4	1/5	4/30
K505	kulová jáma	?	-	-	-	0/0
		Σ	46/1054	44/419	3/11	93/1484

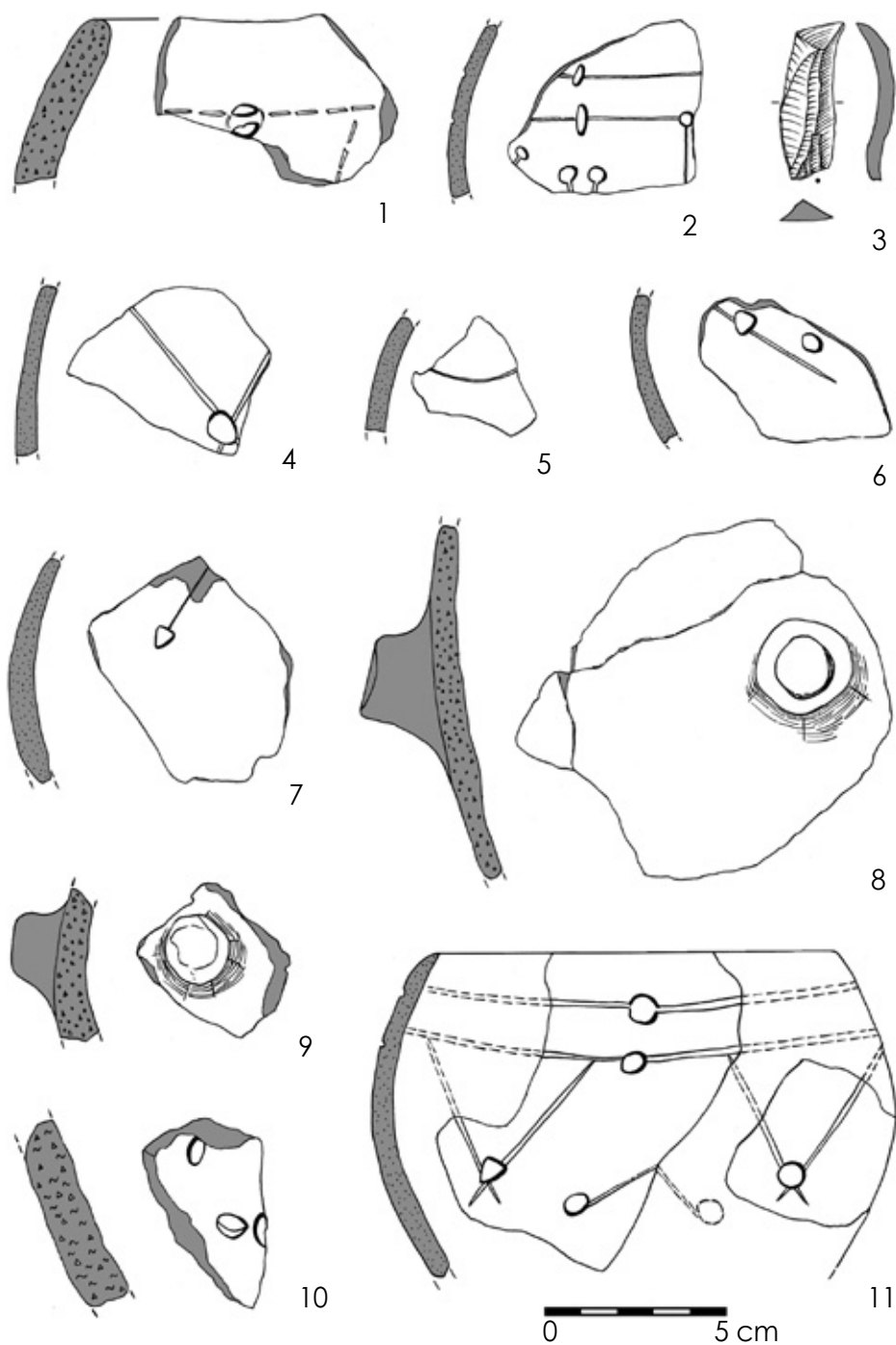
5.1. Keramika

Ze všech objektů, které obsahovaly archeologický materiál, bylo získáno pouze 46 fragmentů keramiky. Ty však z hlediska charakteru keramické hmoty obsahují typické zástupce ze skupiny hrubé i jemné keramiky, stejně jako zlomky větších a masivnějších, tak i menších a tenkostěnných nádob. Vzhledem k malé početnosti souboru, která nedovoluje souhrnnější statistickou sumarizaci, se proto v následující analýze zaměříme pouze na fragmenty s vyšší vypovídací schopností.

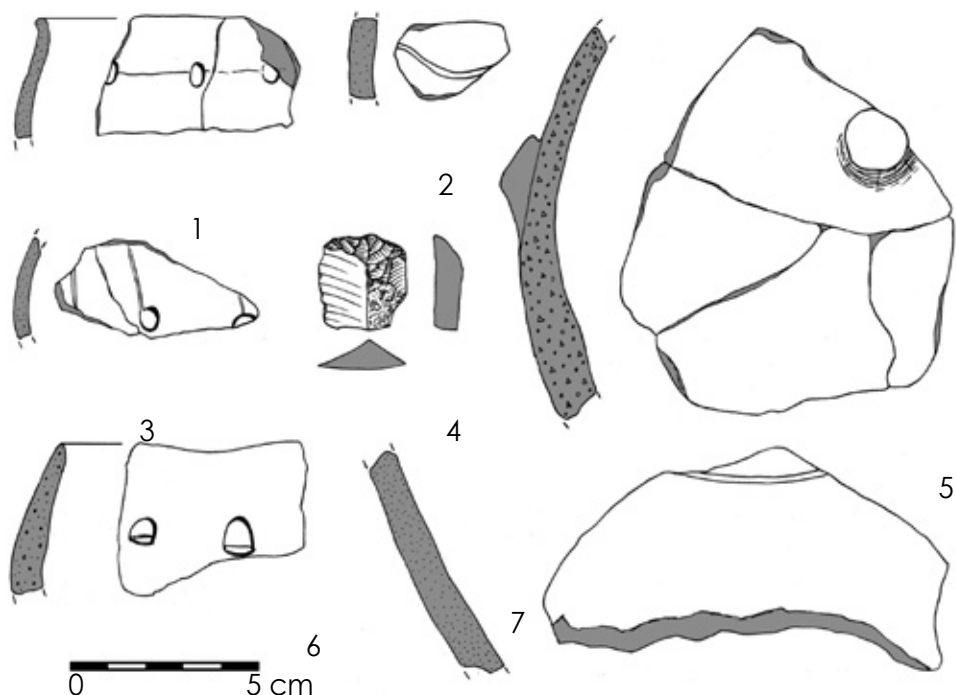
Z objektu K500 pochází ze 4 zlomků slepená výduf středně velké polokulovité nádoby, která je zdobena drobným částečně poškozeným výčnělkem (obr. 6: 5), a 2 fragmenty zřejmě z jedné větší typově blíže neurčitelné nádoby, jejíž výduf nesla výzdobu v podobě kurvilineárního motivu, který se dochoval v podobě zvlněné ryté linky o šířce 1,5 až 2 mm (obr. 6: 2, 7). Na základě uvedených výzdobných prvků může být objekt datován pouze rámcově do mladšího stupně kultury s lineární keramikou (LnK II).

Kusově početnější, ale i z hlediska chronologických prvků reprezentativnější kolekce keramiky je z objektu K501. Z celkového počtu 22 keramických střepů bylo možné u 10 z nich blíže specifikovat výzdobu či profilaci původní nádoby. Nejlépe (přibližně z jedné čtvrtiny, 4 neslepitelné fragmenty) se dochovala drobná globulární nádobka z jemně plavené hmoty s lehkou příměsí slídy, která byla pod okrajem a na výduti zdobena hlubokými rytými liniemi doplněnými notovou výzdobou (obr. 5: 11). Hypoteticky zrekonstruovaný motiv sestává ze dvou paralelně probíhajících linií (šířka 1,5 až 2 mm) pod okrajem v pravidelných rozestupech (13 mm) od sebe, přičemž každá z linií je osazena notou, které spočívají v jedné ose téměř pod sebou. Ze spodní linie pak vybíhá směrem do výduti několik zavěšených trojúhelníků. Linie se v nejužším místě trojúhelníku překřizují a jsou doplněny deformovanými, nepravidelně kruhovými až oválnými notami. Ve spodní části je motiv doplněn další šikmo vedenou rytou linií, na jejímž konci je umístěna nota oválného tvaru (obr. 5: 11). K menším globulárním nádobkám z jemně plaveného materiálu náleží i dalších 5 samostatných keramických zlomků zdobených kombinací ryté a notové výzdoby. V jednotlivých případech se objevila nepravidelně kruhová až oválná nota na linii (obr. 5: 6), na konci linie (obr. 5: 7) nebo v místě jejich křížení (obr. 5: 4). Zajímavý je především jeden ze střepů, který nese kombinaci všech uvedených možností (obr. 5: 2). Tato výduť je dekorována dvěma rytými paralelními liniemi, přičemž obě jsou opatřeny drobným zásekem oválného tvaru. Na spodní linii je pak umístěna drobná nota, ze které vybíhá směrem dolů další tenká linie. Poslední část dochované výzdoby se nachází ve spodní části fragmentu a je tvořena zakončením dvou linií, které jsou uzavřeny kruhovými notami. Větší nádoby ze skupiny hrubé keramiky reprezentují 4 zlomky, z nichž dva náleží výdutím z hrubozrného materiálu, jež jsou opatřeny plastickým zátkovitým výčnělkem (obr. 5: 8, 9). Další dva lze charakterizovat jako masivní výduť opatřenou třemi nehtovitými vrypy (obr. 5: 10; původně pravděpodobně ve dvou různých řadách) a zlomek dovnitř zataženého okraje, který je z vnější strany zdobený dvěma šikmo k sobě orientovanými přerušovanými liniemi vytvořenými z drobných obdélných záseků v kombinaci s jedním nehtovitým vrypem (obr. 5: 1). Tento výzdobný motiv tvořený řadami obdélných záseků (v různých varietách, např. více řad, a kombinací, např. s plastickými výčnělky) má na Moravě, ale i v regionu středního Pomoraví celou řadu analogií. Identifikován byl např. na sídlišti ve Zlíně-Malenovicích (VAŠKOVÝCH 2008, 145; MALÍŠKOVÁ 2019), Hluku – Panském Paligradu (VAŠKOVÝCH 2008, 141) či Velehradě – Na Nivách (BARTÍK – MALÍŠKOVÁ 2018, 821, obr. 14). Uvedené výzdobné znaky, především tvar not a provedení linií dovolují datovat objekt K501 do mladšího stupně kultury s lineární keramikou, respektive do fáze IIb, popř. IIb–IIc ve smyslu aktuálně platné relativní chronologie (TICHÝ 1962; ČIŽMÁŘ 1998). V případě jednoho z bohatě dekorovaných fragmentů, na kterém se objevují dva záseky či spíše protáhlé noty pod sebou, můžeme totiž spatřovat jisté vlivy z železovského prostředí, které se podařilo v oblasti JV Moravy identifikovat již na více než dvou desítkách sídlišť (PAVELČÍK 1965; VAŠKOVÝCH 2002; 2008; VAŠKOVÝCH – PAVELČÍK 2000; CHRÁSTEK – BARTÍK 2016; BARTÍK – MALÍŠKOVÁ 2018; MALÍŠKOVÁ 2019 ad.).

Další chronologicky zařaditelný materiál obsahovala výplň objektu K503. Jde o mírně vně vyhnutý zaoblený okraj z menší nádoby, který byl zdoben velmi jemnou (vlasovou) rytou linií, přes kterou bylo umístěno v pravidelných rozestupech několik

Obr. 5: Výběr reprezentativního archeologického materiálu z objektu K501. |

Obr. 6: Výběr reprezentativního archeologického materiálu z objektů K500 (2, 5, 7), K503 (1, 3) a K504 (4, 6). |

oválných not (dochovány dvě a jedna částečně; obr. 6: 1) a fragment výdutě rovněž z menší polokulovité či globulární nádoby, jež má na vnějším povrchu zbytky tří rytých mírně šikmo až téměř vertikálně orientovaných linií, z nichž dvě jsou ukončeny notami kruhového až oválného tvaru. U jedné z not je navíc dobře patrné její excentrické umístění vzhledem k ose ukončení linie (obr. 6: 3).

Z objektu K504 pak pochází jediný střep s vyšší výpovědní hodnotou. Determinován může být jako zlomek mírně zataženého okraje nádoby, která nesla cca 2 cm pod okrajem technickou výzdobu v podobě jednoduché přerušované řady z nehtovitých vrypů (obr. 6: 6). Z chronologického hlediska by materiál z obou posledně zmíněných objektů odpovídal rovněž mladšímu stupni kultury s lineární keramikou.

5.2. Mazanice

Běžnou součástí nálezového fondu na většině neolitických sídlišť jsou bloky a drobné hrudky mazanice. Z technologického hlediska jde o zlomky vypálené hlíny, jež byla obohacena dalšími příměsemi a využita jako izolační materiál na stěny nadzemních konstrukcí, klenby pecí či jiných výrobních zařízení (VENCL 1991; VÁŘEKA 1995; ĎURIŠ 2008; KUNA – NĚMCOVÁ et al. 2012; LIČKA – MACH 2013). Při záchranném výzkumu v Napajedlech se podařilo ze tří zkoumaných objektů vyzvednout pouze 44 fragmentů mazanice o hmotnosti 419 g (tab. 1). Soubor je silně fragmentarizovaný, nenajdeme v něm zlomky, jejichž delší strana by přesahovala 5 cm. Převládající část z nich spadá naopak do plochy o rozměrech 2,5 x 2,5 cm. Jedná se tedy s největší pravděpodobností o sekundární či terciární sídlištní odpad, který nemusí souviset se zánikem nějaké konkrétní situace v objektech, ve kterých byl nalezen. Výpovědní

schopnost souboru je z pohledu rekonstrukce různých typů konstrukcí nízká. Otisky konstrukčních prvků nese jen 13 hrudek mazanice, z toho v 11 případech jde o pozůstatky omazů, tedy zlomků se zbytky vnějšího povrchu. Ten je u dochovaných jedinců zpravidla jemně modelovaný. Mocnost omazů se u analyzovaných vzorků pohybovala mezi 8–25 mm. Zbývající dva fragmenty mají otisky prutů o průměru 7 a 10 mm. Doložit se tak sice podařilo existenci dřevohliněných konstrukcí, jejichž stěny byly vypleteny proutím, nejsme však schopni nic říci o jejich poloze a uspořádání v rámci sídliště.

5.3. Štípaná kamenná industrie

Přestože výplně exkavovaných objektů nebyly plaveny, podařilo se při záchranném výzkumu v Napajedlech získat 3 drobné kamenné artefakty, které můžeme zařadit do kategorie štípané industrie. V objektu K501 byla nalezena kompletně dochovaná cílová čepel mírně esovitě profilace s diedrickou patkou (rozměry: 40 x 15 x 5,5 mm; obr. 5: 3) a drobný zlomek přepáleného úštěpu (rozměry: 15 x 17 x 9,5 mm). Na dorzální straně je v levé spodní části čepele patrná nevýrazná utilizační retuš.

Další štípaný artefakt byl vyzvednut z objektu K504 a lze jej determinovat jako drobné úštěpové škrabadlo s částečně dochovanou laterální kůrou (rozměry: 24 x 22 x 19 mm; obr. 6: 4).

Surovinu poškozeného úštěpu nebylo možné kvůli silnému přepálení určit. Oba dva zbývající artefakty, tedy čepel a úštěpové škrabadlo, jsou zhotoveny ze silicitu krakovsko-čenstochovské jury. Tato surovina byla do prostoru středního Pomoraví importována ze zdrojů v jižním Polsku vzdálených okolo dvou stovek kilometrů (cf. PŘICHYSTAL 2009, 91–93), přesto se v zájmové oblasti stala vůdčím materiálem pro výrobu štípané industrie v období mladší doby kamenné (VAŠKOVÝCH 2008, 150).

6. Napajedla v mladší době kamenné

Ačkoli se Napajedla nachází v prostoru, který lze označit jako bohatý na archeologické nálezy, je jejich území (dle dosavadního stavu poznání) skrovné na doklady osídlení kulturou s lineární keramikou. Ze starších nálezů máme k dispozici pouze nevýrazný soubor artefaktů, sestávající z několika kamenných nástrojů a keramické nádoby. Tento nález byl učiněn v severní části katastru Napajedel při úpravě koryta řeky Moravy v místech pod tratí „Trestný“ (STUHLÍK 1998, 58). Jediné doposud známé sídliště prvních zemědělců bylo zachyceno při záchranném archeologickém výzkumu v roce 2012 u zemědělského družstva „Prusinky“, které leží v jihovýchodní části katastru. Prozkoumána však byla jen malá část sídliště, které bylo již stavební činností z části zničeno. Zdokumentovat a ověřovat se zde podařilo pouze zbytky deseti zahloubených objektů. Na základě získané keramiky bylo osídlení datováno autorem výzkumu do staršího stupně kultury s lineární keramikou, nejstarší fáze Ia (ČIŽMÁŘ 2013, 150). Hustá sídlištní síť nositelů kultury s lineární keramikou je však známá z okolí Napajedel, a to především z nedalekého Podřevnicka, kde se počet doložených lokalit a ojedinělých nálezů blíží dvěma desítkám (LANGOVÁ 2009, 243, obr. 12; MALÍŠKOVÁ 2019, 10–11, obr. 2).

7. Závěr

Záchranným archeologickým výzkumem byla na Husově ulici v Napajedlech zachycena část nově objeveného sídliště z mladší doby kamenné. Prozkoumáno a zdokumentováno bylo šest zahluobených objektů, které svým charakterem odpovídají běžným strukturám objevovaných na neolitických sídlištích. Identifikovat se podařilo jak rozměrnější jámy, snad hospodářské či exploatační funkce, tak menší kruhové až oválné sídlištní objekty, u kterých lze předpokládat funkci skladovací (cf. ŠUMBEROVÁ 1996) a také konstrukční (kůlové a sloupové jámy).

Nejcennější poznatky přinesla patrně analýza keramického materiálu, na základě které datujeme zdejší neolitické osídlení do mladšího stupně kultury s lineární keramikou, přičemž se přikláníme k zařazení do fáze LnK IIb, eventuálně IIb–IIc dle relativní chronologie (TICHÝ 1962; ČIŽMÁŘ 1998). Tato datace se opírá zejména o výskyt charakteristických elementů v podobě tzv. degenerovaného výzdobného stylu, který se projevuje uvolněným provedením linií, jež se různě přetínají nebo nejsou dotaženy až k notové výzdobě, která může stát samostatně. Dalším projevem jsou rovněž nepravidelné tvary not, které jsou oválného a někdy až trojúhelníkovitého tvaru a objevuje se zde i jejich nápadné sblížování pod sebou (ČIŽMÁŘ 1998, 117–118; VAŠKOVÝCH 2008, 140). V jednom případě připomínají protáhlé oválné noty nad sebou menší záseky, které bývají uváděny jako charakteristický prvek postupného ovlivňování pozdně lineární keramiky vlivy z železovského prostředí (VAŠKOVÝCH 2002; 2008). Ostatně podobný jev v podobě současného výskytu keramiky fáze LnK IIb společně s výzdobnými prvky železovské skupiny byl determinován již na celé řadě dalších lokalit ve středním a dolním Pomoraví (cf. VAŠKOVÝCH 2002; 2008; VAŠKOVÝCH – PAVELČÍK 2000; LANGOVÁ 2009, CHRÁSTEK – BARTÍK 2016; BARTÍK – MALÍŠKOVÁ 2018; MALÍŠKOVÁ 2019 ad.) ale i v jiných moravských regionech (např. ČIŽMÁŘ 1998; ČIŽMÁŘ – PROCHÁZKOVÁ 1999; HORÁKOVÁ – KÁLÁBEK – PEŠKA 1997; REBROŠOVÁ et al. 2012 ad.).

Jelikož výzkum byl prostorově omezen plochou skřívky pro stavbu rodinného domu, není možné se blíže vyjádřit k rozsahu a struktuře daného sídliště. Je však zřejmé, že jeho část musela být již v minulosti zasažena okolní zástavbou, pod kterou však žádný archeologický výzkum neproběhl. Předpokládat můžeme také pokračování lokality vzhůru po svahu směrem k SV a V, kam by se v budoucnu mohla zástavba rozrůstat. Je proto možné, že prozatím torzovité údaje o místním neolitickém sídlišti budou doplněny za předpokladu řádného ohlášení stavební činnosti, prostřednictvím dalších záchranných archeologických výzkumů. Předkládaný příspěvek neaspíroval na práci hlubšího syntetizujícího charakteru, jeho snahou je však rozšíření prozatím skrovné pramenné základny okolního mikroregionu, která by v budoucnu po souhrnné analýze umožnila blíže rekonstruovat strukturu neolitických sídelních areálů nejen v okolí Napajedelské brány a Podřevnicka, ale i v rámci celého středního Pomoraví.

Poznámky:

¹ <https://mapy.geology.cz/geocr50/>

² <https://mapy.geology.cz/pudy/>

Literatura:

- BARTÍK, J. – MALÍŠKOVÁ, J. 2018: Sídliště kultury s lineární keramikou Velehrad – Na Nivách v kontextu neolitického osídlení středního Pomoraví. *Archeologie ve středních Čechách* 22, s. 801–824.
- ČIŽMÁŘ, I. 2013: Napajedla (okr. Zlín). *Přehled výzkumů* 54-1, s. 150.
- ČIŽMÁŘ, Z. 1998: Nástin relativní chronologie lineární keramiky na Moravě. *Acta Musei Moraviae, Scientiae sociales* 83, s. 105–139.
- ČIŽMÁŘ, Z. – PROCHÁZKOVÁ, P. 1999: Sídliště mladšího stupně kultury s lineární keramikou v Prostějově-Držovicích. In: Kuzma, I. (ed.), *Otázky neolitu a eneolitu našich krajín* 1998. Nitra, s. 45–73.
- DEMEK, J. – MACKOVČIN, P. (eds.) 2006: *Hory a nížiny. Zeměpisný lexikon ČR*. Brno.
- ĎURIŠ, J. 2008: Intenzita prepálenia mazanice na príklade deštrukcie domu lengyelskej kultury z Chynorian. In: Cheben, I. – Kuzma, I. (eds.): *Otázky neolitu a eneolitu našich krajín – 2007*. Nitra, s. 49–64.
- FOJTÍK, A. – POPELKA, M. 2016: Napajedla 2016. „Díly za humny“. Terénní úpravy v k. ú. Napajedla, parc. č. 7767. Rukopis nálezové zprávy uložené v archivu ÚAPP Brno pod inv. č. 127/16.
- FOJTÍK, A. – POPELKA, M. 2017: Napajedla (okr. Zlín). *Přehled výzkumů* 58-2, s. 226.
- HORÁKOVÁ, J. – KALÁBEK, M. – PEŠKA, J. 1997: Osada lidu kultury s lineární keramikou v Přáslavicích-Kocourovcí. *Archaeologiae Regionalis Fontes* 1. Olomouc.
- CHRÁSTEK, T. – BARTÍK, J. 2016: Ostrožská Lhota (okres Uherské Hradiště). *Přehled výzkumů* 57-1, s. 170.
- JANDÁK, J. – PRAX, A. – POKORNÝ, E. 2007: *Půdoznalství*. Brno.
- KUNA, M. – NĚMCOVÁ, N. et al. 2012: Výpověď sídlištního odpadu: nálezy z pozdní doby bronzové v Roztokách a otázky depoziční analýzy archeologického kontextu. Praha.
- LANGOVÁ, J. 2009: Osídlení kultury s lineární keramikou na Podřevnicku (východní Morava). In: Popelka, M. – Šmidtová, R. (eds.): *Otázky neolitu a eneolitu našich zemí. Sborník referátů z 28. zasedání badatelů pro výzkum neolitu a eneolitu (nejen) Čech, Moravy a Slovenska*. *Praehistorica* 29, s. 229–245.
- LIČKA, M. – MACH, Z. 2013: Mazanice sídlištní odpad jako zdroj informací o neolitických jednokomorových pecích. In: Cheben, I. – Soják, M. (eds.): *Otázky neolitu a eneolitu našich krajín* 2010. Nitra, s. 153–167.
- MALÍŠKOVÁ, J. 2019: Kultura s lineární keramikou v mikroregionu povodí řeky Dřevnice s důrazem na lokalitu Zlín-Malenovice – „Mezicestí“. Rukopis magisterské diplomové práce uložený na ÚAM FF MU Brno.
- PAVELČÍK, J. 1965: Sídliště s keramikou železovského typu v Havřicích. *Přehled výzkumů* 1964, s. 27.
- PŘICHYSTAL, A. 2009: Kamenné suroviny v pravěku východní části střední Evropy. Brno.
- REBROŠOVÁ, P. – KUČA, M. – KOS, M. – VOKÁČ, M. 2012: Výzkum osady kultury s lineární keramikou ve Velaticích (okr. Brno-venkov). *Acta Musei Moraviae – Časopis Moravského muzea, Sci. soc.* 97, s. 57–84.
- STUCHLÍK, S. 1998: Osídlení Napajedelska v pravěku. In: J. Zapletal et al.: *Napajedla. Příroda, dějiny, kultura*. Napajedla, s. 58–74.
- ŠKRDLA, P. 2005: Te Upper Paleolithic on the Middle Course of the Morava River. Brno: Academy of Sciences of the Czech Republic, Institute of Archaeology in Brno. *Dolnověstonické studie* 13, s. 229.
- ŠUMBEROVÁ, R. 1996: Neolithic underground storage features. *Památky archeologické* LXXXVII, s. 61–103.
- TICHÝ, R. 1962: Osídlení s volutovou keramikou na Moravě. *Památky archeologické* 53, s. 245–305.

VAŘEKA, P. 1995: Nálezy mazanice v archeologických strukturách – deskriptivní systém a databáze MAŽANICE. *Archeologické fórum* 4, s. 59–64.

VAŠKOVÝCH, M. 2002: Nálezy železovské skupiny na jihovýchodní Moravě. *Přehled výzkumů* 43, s. 31–49.

VAŠKOVÝCH, M. 2008: Střední Pomoraví ve starším neolitu. *Slovácko* 49, s. 119–157.

VAŠKOVÝCH, M. – PAVELČÍK, J. 2000: Poznámky k vývoji neolitu a eneolitu na jihovýchodní Moravě. *Sborník prací Filozofické fakulty brněnské univerzity M* 4, s. 167–177.

VENCL, S. 1991: Fragments of clay daubs as a source of information on prehistoric architecture. *Památky archeologické* 82, s. 406–411.